Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 4. oktobra 2024*

„Predhodno odločanje – Skupna trgovinska politika – Mednarodni sporazumi – Evro-mediteranski pridružitveni sporazum med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Kraljevino Maroko na drugi strani – Sprememba protokolov št. 1 in št. 4 k Evro-mediteranskemu sporazumu – Uredba (EU) št. 1169/2011 – Člen 9 – Člen 26(2) – Izvedbena uredba (EU) št. 543/2011 – Člen 3(1) in (2) – Člen 5(1) in (2) – Člen 8 – Člen 15(1) in (4) – Priloga I – Priloga IV – Uredba (EU) št. 1308/2013 – Člen 76 – Zagotavljanje informacij o živilih potrošnikom – Obvezna navedba države porekla ali kraja, iz katerega izvira živilo – Sadje in zelenjava, pridelana v Zahodni Sahari – Zahteva, naslovljena na državo članico, da enostransko prepove uvoz teh proizvodov na svoje ozemlje – Obvezna navedba Zahodne Sahare kot kraja porekla paradižnikov in melon, pridelanih na tem ozemlju“

V zadevi C-399/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložil Conseil d'État (državni svet, Francija) z odločbo z dne 9. junija 2022, ki je na Sodišče prispela 15. junija 2022, v postopku

Confédération paysanne

proti

Ministre de l'agriculture et de la souveraineté alimentaire,

Ministre de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, L. Bay Larsen, podpredsednik, A. Arabadjiev, C. Lycourgos, E. Regan, Z. Csehi, predsedniki senatov, O. Spineanu-Matei, predsednica senata, S. Rodin, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen (poročevalec), sodniki, M. L. Arastey Sahún, sodnica, in M. Gavalec, sodnik,

generalna pravobranilka: T. Ćapeta,

sodna tajnica: M. Krausenböck, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 24. oktobra 2023,

* Jezik postopka: francoščina.

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Confédération paysanne G. Devers, avocat,

– za francosko vlado G. Bain, J.-L. Carré, B. Herbaut, T. Stéhelin in B. Travard, agenti,

– za Svet Evropske unije F. Naert in V. Piessevaux, agenta,

– za Evropsko komisijo A. Bouquet, D. Calleja Crespo, F. Clotuche-Duvieusart in M. Konstantinidis, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 24. oktobra 2023

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Uredbe (EU) št. 1169/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom, spremembah uredb (ES) št. 1924/2006 in (ES) št. 1925/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Komisije 87/250/EGS, Direktive Sveta 90/496/EGS, Direktive Komisije 1999/10/ES, Direktive 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Komisije 2002/67/ES in 2008/5/ES in Uredbe Komisije (ES) št. 608/2004 (UL 2011, L 304, str. 18), zlasti njenih členov 9 in 26, Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL 2013, L 347, str. 671), zlasti njenega člena 76, Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 543/2011 z dne 7. junija 2011 o določitvi podrobnih pravil za uporabo Uredbe Sveta (ES) št. 1234/2007 za sektorja sadja in zelenjave ter predelanega sadja in zelenjave (UL 2011, L 157, str. 1), kakor je bila spremenjena z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) št. 594/2013 z dne 21. junija 2013 (UL 2013, L 170, str. 43) (v nadaljevanju: Izvedbena uredba št. 543/2011), Uredbe (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. oktobra 2013 o carinskem zakoniku Unije (UL 2013, L 269, str. 1; v nadaljevanju: Carinski zakonik Unije) in Sklepa Sveta (EU) 2019/217 z dne 28. januarja 2019 o sklenitvi sporazuma v obliki izmenjave pisem med Evropsko unijo in Kraljevino Maroko o spremembi protokolov št. 1 in št. 4 k Evro-mediteranskemu pridružitvenemu sporazumu med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani ter Kraljevino Maroko na drugi strani (UL 2019, L 34, str. 1) ter na veljavnost tega sklepa z vidika člena 3(5) in člena 21 PEU in člena 1 Ustanovne listine Združenih narodov, podpisane 26. junija 1945 v San Franciscu.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Confédération paysanne, francosko kmetijsko zvezo, na eni strani ter ministre de l'Agriculture et de la Souveraineté alimentaire (minister za kmetijstvo in prehransko neodvisnost, Francija) in ministre de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique (minister za gospodarstvo, finance ter industrijsko in digitalno neodvisnost, Francija) na drugi strani v zvezi z zakonitostjo odločbe zaradi molka organa, s katero sta ta ministra zavrnila njeno zahtevo za sprejetje odloka o prepovedi uvoza češnjevih paradižnikov in melon charentais, pridelanih na ozemlju Zahodne Sahare (v nadaljevanju: proizvodi iz postopka v glavni stvari).

Pravni okvir

Pravo Unije

Izvedbena uredba št. 543/2011

3 V uvodnih izjavah 4, 8, 12 in 16 Izvedbene uredbe (EU) št. 543/2011 je navedeno:

„(4) Člen 113(1)(b) in (c) Uredbe [Sveta] (ES) št. 1234/2007 [z dne 22. oktobra 2007 o vzpostavitvi skupne ureditve kmetijskih trgov in o posebnih določbah za nekatere kmetijske proizvode (Uredba o enotni SUT) (UL 2007, L 299, str. 1)] pooblašča [Evropsko k]omisijo, da določa tržne standarde za sveže sadje in zelenjavo ter predelano sadje in zelenjavo. Na podlagi člena 113a(1) navedene uredbe se lahko sadje in zelenjava, ki se sveži prodajajo potrošnikom, tržijo samo, če so zdravi, neoporečni in tržne kakovosti ter če je navedena država porekla. Zaradi uskladitve izvajanja navedene določbe je primerno opredeliti podrobnosti, da se omogoči splošni tržni standard za vse sveže sadje in zelenjavo.

[…]

(8) Podatki, ki se zahtevajo v skladu s tržnimi standardi, morajo biti jasno navedeni na embalaži in/ali etiketi. Za preprečevanje prevar in primerov zavajanja potrošnikov morajo biti potrošnikom pred nakupom na voljo podatki, ki jih zahtevajo standardi, kar še zlasti velja za prodajo na daljavo, kjer so izkušnje pokazale, da obstaja tveganje goljufije in izogibanja varstvu potrošnikov, ki ga zagotavljajo standardi.

[…]

(12) Vsaka država članica mora imenovati inšpekcijske organe, ki so odgovorni za preverjanje skladnosti na vsaki stopnji trženja. Eden od teh organov mora biti odgovoren za stike in usklajevanje med vsemi imenovanimi organi.

[…]

(16) Uvoz sadja in zelenjave iz tretjih držav mora biti v skladu s tržnimi standardi ali standardi, ki so jim enakovredni. Preverjanje skladnosti je torej treba opraviti, preden to blago vstopi na carinsko ozemlje [Evropske u]nije, razen v primerih majhnih serij, pri katerih po mnenju inšpekcijskih organov obstaja le majhno tveganje. V nekaterih tretjih državah, ki zagotovijo zadovoljiva jamstva za skladnost, lahko preglede pred izvozom opravijo inšpekcijski organi teh tretjih držav. Kadar se uporabi ta možnost, morajo države članice redno preverjati učinkovitost in kakovost pregledov pred izvozom, ki jih izvajajo inšpekcijski organi tretjih držav.“

4 Člen 3 te izvedbene uredbe, naslovljen „Tržni standardi; imetniki“, določa:

„1. Zahteve člena 113a(1) Uredbe (ES) št. 1234/2007 so splošni tržni standard. Podrobnosti splošnega tržnega standarda so določene v delu A Priloge I k tej uredbi.

Sadje in zelenjava, za katera ne velja poseben tržni standard, morata biti v skladu s splošnim tržnim standardom. […]

2. Posebni tržni standardi iz člena 113(1)(b) Uredbe (ES) št. 1234/2007 so določeni v delu B Priloge I k tej uredbi za naslednje proizvode:

[…]

(j) paradižnik.

[…]“

5 Člen 5 navedene izvedbene uredbe, naslovljen „Podatki na označbah“, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Podatki, ki se zahtevajo v tem poglavju, morajo biti prikazani čitljivo in na vidnem mestu na eni strani embalaže. Natisnjeni morajo biti neizbrisljivo, neposredno na embalažo ali na etiketo, ki je sestavni del embalaže ali pa je nanjo pritrjena.

2. Za blago, ki se odpošilja v razsutem stanju in se naklada neposredno na prevozno sredstvo, se podatki iz odstavka 1 navedejo v dokumentu, ki spremlja blago, ali na obvestilu, ki se namesti na vidno mesto v prevoznem sredstvu.“

6 Naslov II Izvedbene uredbe št. 543/2011 vsebuje poglavje II z naslovom „Preverjanje skladnosti s tržnimi standardi“, v katerem člen 8 te izvedbene uredbe, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„To poglavje določa pravila za preverjanje skladnosti, to pomeni preglede sadja in zelenjave na vseh stopnjah trženja, s čimer se preveri, da sta skladna s tržnimi standardi ter drugimi določbami tega naslova ter člena 113 in člena 113a Uredbe (ES) št. 1234/2007.“

7 Člen 15 Izvedbene uredbe št. 543/2011, naslovljen „Odobritev preverjanja skladnosti, ki ga opravijo tretje države pred uvozom v Unijo“, v odstavkih 1 in 4 določa:

„1. Na zahtevo tretje države lahko Komisija v skladu s postopkom iz člena 195(2) Uredbe (ES) št. 1234/2007 odobri preverjanje skladnosti s posebnimi tržnimi standardi, ki ga opravi ta tretja država pred uvozom v Unijo.

[…]

4. Tretje države, katerih preverjanja skladnosti so bila potrjena v skladu s tem členom, in zadevni proizvodi se določijo v Prilogi IV.

[…]“

8 Člen 17(3), prvi in peti pododstavek, te izvedbene uredbe določa:

„Kadar blago ni skladno s standardi, inšpekcijski organ za trgovca ali njegove zastopnike izda ugotovitev o neskladnosti. Blago, za katero je bila izdana ugotovitev o neskladnosti, se ne sme premeščati brez dovoljenja inšpekcijskega organa, ki je izdal to ugotovitev. Za to dovoljenje lahko veljajo pogoji, ki jih določi inšpekcijski organ.

[…]

Kadar blaga ni mogoče uskladiti, spremeniti v krmo, industrijsko predelati ali uporabiti za druge oblike, ki niso namenjene za prehrano ljudi, lahko inšpekcijski organ, če je to potrebno, zahteva od

trgovcev, da sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se zadevni proizvodi ne tržijo. Trgovci zagotovijo vse podatke, ki se zdijo državam članicam potrebni za uporabo tega odstavka.“

9 Člen 18(2) navedene izvedbene uredbe določa:

„Država članica, kjer se zaradi neskladnosti s tržnimi standardi za veliko blaga iz tretje države zavrne sprostitev v prosti promet, o tem obvesti Komisijo, države članice, ki bi jih to lahko zadevalo, in zadevno tretjo državo, kot so navedene v Prilogi IV.“

10 V Prilogi I k Izvedbeni uredbi št. 543/2011 o tržnih standardih iz člena 3 te izvedbene uredbe je kot splošni tržni standard v točki 4 dela A omenjeno označevanje porekla proizvodov, natančneje, polno ime države izvora proizvodov. Tržni standard za paradižnik, naveden v delu 10 dela B Priloge I k navedeni izvedbeni uredbi, določa, da mora vsaka enota pakiranja imeti na isti strani enote pakiranja natisnjene čitljive in neizbrisljive podatke o državi porekla in, neobvezno, območju rasti, ki so vidni od zunaj.

11 Maroko je naveden v Prilogi IV k Izvedbeni uredbi št. 543/2011 med tretjimi državami, v katerih so bila odobrena preverjanja skladnosti na podlagi člena 15 za „sveže sadje in zelenjavo“.

Uredba št. 1169/2011

12 Člen 1(4) Uredbe št. 1169/2011 določa:

„Ta uredba se uporablja brez poseganja v zahteve za označevanje, določene v posebnih določbah Unije, ki se uporabljajo za posamezna živila.“

13 Člen 9 te uredbe, naslovljen „Seznam obveznih podatkov“, v odstavku 1(i) določa:

„V skladu s členi 10 do 35 in ob upoštevanju izjem iz tega poglavja je obvezna navedba naslednjih podatkov:

[…]

(i) država porekla ali kraj izvora, kot je predviden(-a) v členu 26.“

14 Člen 26 navedene uredbe, naslovljen „Država porekla ali kraj izvora“, v odstavku 2(a) določa:

„Navedba države porekla ali kraja izvora je obvezna:

(a) kadar bi izpustitev tega podatka lahko zavedla potrošnika glede prave države porekla ali kraja izvora živila, zlasti če bi informacije, priložene živilu, ali označba kot celota sicer pomenila, da ima živilo drugačno državo porekla ali kraj izvora.“

Carinski zakonik Unije

15 Člen 59 Carinskega zakonika Unije določa:

„Člena 60 in 61 določata pravila za opredelitev nepreferencialnega porekla blaga za namene uporabe:

[…]

(c) drugih ukrepov Unije, ki so povezani s poreklom blaga.“

16 Člen 60 tega zakonika, naslovljen „Pridobitev porekla“, določa:

„1. Za blago, v celoti pridobljeno v posamezni državi ali na ozemlju, se šteje, da ima poreklo navedene države ali ozemlja.

2. Za blago, katerega proizvodnja vključuje več kot eno državo ali ozemlje, se šteje, da ima poreklo države ali ozemlja, kjer je bila v za to opremljenem podjetju opravljena njegova zadnja bistvena, gospodarsko upravičena predelava ali obdelava, katere izid je izdelava novega proizvoda ali ki predstavlja pomembno stopnjo proizvodnje.“

17 Člen 134 navedenega zakonika, naslovljen „Carinski nadzor“, v odstavku 1 določa:

„Blago, vneseno na carinsko območje Unije, je od trenutka vstopa pod carinskim nadzorom in je lahko predmet carinskih kontrol. Po potrebi zanj veljajo take prepovedi in omejitve, ki so upravičene med drugim iz razlogov javne morale, javnega reda ali javne varnosti, varovanja zdravja in življenja ljudi, živali ali rastlin, varstva okolja, varstva narodnega bogastva umetniške, zgodovinske ali arheološke vrednosti in varstva industrijske ali poslovne lastnine, vključno s kontrolami predhodnih sestavin za prepovedane droge, blaga, ki krši nekatere pravice intelektualne lastnine, in gotovine, kakor tudi za izvajanje ukrepov za ohranjanje in upravljanje ribolovnih virov in ukrepov trgovinske politike.

Blago ostane pod takim nadzorom tako dolgo, kot je potrebno za določitev njegovega carinskega statusa, in se brez dovoljenja carinskih organov ne sme odstraniti izpod tega nadzora.

Brez poseganja v člen 254 unijsko blago ni predmet carinskega nadzora, potem ko se ugotovi njegov carinski status.

Neunijsko blago ostane pod carinskim nadzorom, dokler se njegov carinski status ne spremeni ali se blago ne iznese s carinskega območja Unije ali uniči.“

Uredba št. 1308/2013

18 Člen 74 Uredbe št. 1308/2013, naslovljen „Splošno načelo“, določa:

„Proizvodi, za katere so bili določeni tržni standardi po sektorjih ali proizvodih v skladu s tem pododdelkom, se v Uniji lahko tržijo le, če so v skladu s temi standardi.“

19 Člen 75 te uredbe določa:

„1. Tržni standardi se lahko uporabljajo za enega ali več navedenih sektorjev in proizvodov:

[…]

(b) sadje in zelenjavo;

[…]

3. Brez poseganja v člen 26 Uredbe [št. 1169/2011] Evropskega parlamenta in Sveta lahko tržni standardi iz odstavka 1 zajemajo eno ali več naslednjega, ki se določi na podlagi sektorja ali proizvoda in ob upoštevanju lastnosti posameznega sektorja, potrebe po ureditvi dajanja na trg in pogojev iz odstavka 5 tega člena:

[…]

(j) kraj kmetovanja in/ali poreklo razen perutninskega mesa in mazavih maščob;

[…].“

20 Člen 76 Uredbe št. 1308/2013, naslovljen „Dodatne zahteve za trženje proizvodov v sektorju sadja in zelenjave“, določa:

„1. Proizvodi iz sektorja sadja in zelenjave, ki se potrošniku prodajajo sveži, se lahko tržijo le, če so neoporečne in zadovoljive tržne kakovosti ter je navedena država porekla in če upoštevajo morebitne veljavne tržne standarde iz člena 75.

2. Tržni standardi iz odstavka 1 in vsi tržni standardi, ki veljajo za sektor sadja in zelenjave ter so določeni v skladu s tem pododdelkom, se uporabljajo na vseh stopnjah trženja, tudi med uvozom in izvozom, in lahko zajemajo kakovost, razvrščanje v razrede, maso, velikost, pakiranje, embalažo, skladiščenje, prevoz, predstavitev in trženje.

3. Imetnik proizvodov iz sektorja sadja in zelenjave, za katerega veljajo tržni standardi, takih proizvodov znotraj Unije ne razstavlja, jih ponuja v prodajo, dobavlja ali z njimi trguje na noben drug način kakor v skladu s temi standardi in je odgovoren za zagotavljanje take skladnosti.

[…]“

21 Del III te uredbe, naslovljen „Trgovina s tretjimi državami“, vsebuje člen 194 z naslovom „Zaščitni ukrepi“, ki določa:

„1. Komisija sprejme zaščitne ukrepe za uvoz v Unijo ob upoštevanju odstavka 3 tega člena in v skladu z uredbama Sveta (ES) št. 260/2009 [z dne 26. februarja 2009 o skupnih pravilih za uvoz (UL 2009, L 84, str. 1)] in (ES) št. 625/2009 [z dne 7. julija 2009 o skupnih pravilih za uvoz iz nekaterih tretjih držav (UL 2009, L 185, str. 1)].

2. Če ni drugače določeno v katerem koli drugem aktu Evropskega parlamenta in Sveta [Evropske unije] ter katerem koli drugem aktu Sveta, Komisija skladno z odstavkom 3 tega člena sprejme

zaščitne ukrepe za uvoz v [Evropsko unijo], ki so predvideni z mednarodnimi sporazumi, sklenjenimi v skladu s PDEU.

3. Komisija lahko na zahtevo države članice ali lastno pobudo sprejme izvedbene akte, s katerimi določi ukrepe iz odstavkov 1 in 2 tega člena. […]

Kadar Komisija prejme zahtevek države članice, z izvedbenimi akti odloči o zahtevku v petih delovnih dneh po prejemu zahtevka. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 229(2).

V izredno nujnih in ustrezno utemeljenih primerih Komisija sprejme izvedbene akte v skladu s postopkom iz člena 229(3), ki se začnejo uporabljati takoj.

Sprejeti ukrepi se sporočijo državam članicam in začnejo učinkovati nemudoma.

4. Komisija lahko sprejme izvedbene akte, s katerimi prekliče ali spremeni zaščitne ukrepe Unije, sprejete v skladu z odstavkom 3 tega člena. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 229(2). V izredno nujnih in ustrezno utemeljenih primerih Komisija sprejme izvedbene akte v skladu s postopkom iz člena 229(3), ki se začnejo uporabljati takoj.“

Uredba (EU) 2015/478

22 Člen 1 Uredbe (EU) 2015/478 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2015 o skupnih pravilih za uvoz (UL 2015, L 83, str. 16) (v nadaljevanju: Osnovna uredba o zaščitnih ukrepih) določa:

„1. Ta uredba se uporablja za uvoz izdelkov s poreklom iz tretjih držav, razen za:

(a) tekstilne izdelke, ki so predmet posebnih uvoznih pravil iz Uredbe [Sveta (ES) št. 517/94 z dne 7. marca 1994 o skupnih pravilih za uvoz tekstilnih izdelkov iz nekaterih tretjih držav, ki jih ne urejajo dvostranski sporazumi, protokoli ali drugi dogovori ali druga posebna uvozna pravila Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 19, str. 197)];

(b) izdelke, ki izvirajo v določenih tretjih državah, navedenih v Uredbi [št. 625/2009].

2. Izdelki iz odstavka 1 se v Unijo uvažajo prosto in brez poseganja v zaščitne ukrepe, ki so lahko sprejeti v skladu s poglavjem V, zato niso predmet količinskih omejitev.“

23 Člen 15 Osnovne uredbe o zaščitnih ukrepih določa:

„1. Kadar se izdelek uvaža v Unijo v tako izrazito povečanih količinah in/ali na tak način ali pod takimi pogoji, da povzroča ali grozi, da bo povzročil resno škodo proizvajalcem Unije, lahko Komisija, da bi zaščitila interese Unije, na zahtevo države članice ali na lastno pobudo:

(a) omeji čas veljavnosti listin o nadzoru v smislu člena 11, ki jih je treba izdati po začetku veljavnosti tega ukrepa;

(b) spremeni uvozna pravila za zadevni izdelek, tako da je njegova sprostitev v prosti promet pogojena s predložitvijo uvoznega dovoljenja, katerega odobritev urejajo določbe in omejitve, ki jih določi Komisija.

Ukrepi iz točk (a) in (b) začnejo veljati takoj.

2. Kar zadeva članice [Svetovne trgovinske organizacije (STO)], se ukrepi iz odstavka 1 izvajajo samo, če sta izpolnjena oba pogoja iz prvega pododstavka.

[…]

5. Ukrepi iz tega člena veljajo za vsak izdelek, ki se sprosti v prosti promet po njihovem začetku veljavnosti. V skladu s členom 17 jih je mogoče omejiti na eno ali več regij Unije.

Vendar pa ti ukrepi ne preprečijo sprostitve v prosti promet za izdelke, ki so že na poti v Unijo, pod pogojem, da končnega cilja teh izdelkov ni mogoče spremeniti in da te izdelke, ki se lahko v skladu s členoma 10 in 11 sprostijo v prosti promet samo po predložitvi listine o nadzoru, dejansko spremlja taka listina.

6. Kadar posredovanje Komisije zahteva država članica, Komisija v skladu s postopkom pregleda iz člena 3(3), v nujnih primerih pa v skladu s členom 3(4), sprejme sklep v največ petih delovnih dneh po dnevu prejema takšnega zahtevka.“

24 Člen 24(2)(a) te uredbe določa:

„Brez poseganja v druge predpise Unije ta uredba državam članicam ne preprečuje, da sprejemajo ali uporabljajo:

(a) prepovedi, količinske omejitve ali nadzorne ukrepe na podlagi javne morale, javnega reda ali javne varnosti; varovanje zdravja in življenja ljudi, živali ali rastlin, varstvo nacionalnih bogastev z umetniško, zgodovinsko ali arheološko vrednostjo ali varstvo industrijske in poslovne lastnine.“

Sklep 2019/217

25 Člen 1 Sklepa 2019/217 določa, da se Sporazum v obliki izmenjave pisem med Evropsko unijo in Kraljevino Maroko o spremembi protokolov št. 1 in št. 4 k Evro-mediteranskemu pridružitvenemu sporazumu med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani ter Kraljevino Maroko na drugi strani (UL 2019, L 34, str. 4) (v nadaljevanju: Sporazum v obliki izmenjave pisem) odobri v imenu Unije.

26 Sporazum v obliki izmenjave pisem določa:

„[Unija] in Kraljevina Maroko sta se dogovorili, da skupno izjavo v nadaljevanju vključita za protokolom št. 4 k [Evro-mediteranskemu pridružitvenemu sporazumu med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani ter Kraljevino Maroko na drugi strani, ki je bil podpisan 26. februarja 1996 v Bruslju (UL 2000, L 70, str. 2, v nadaljevanju: Pridružitveni sporazum)]:

‚Skupna izjava o uporabi protokolov št. 1 in št. 4 k [Pridružitvenemu sporazumu]

1. Proizvodi s poreklom iz Zahodne Sahare, ki jih nadzirajo carinski organi Kraljevine Maroko, so upravičeni do enakih trgovinskih preferencialov, kot jih je [Unija] odobrila za proizvode, vključene v pridružitveni sporazum.

2. Protokol št. 4 se smiselno uporablja za opredelitev porekla proizvodov iz odstavka 1, tudi za dokazilo o poreklu.

3. Za uporabo protokola št. 4 za te proizvode morajo poskrbeti carinski organi držav članic [Unije] in Kraljevine Maroko.‘“

Francosko pravo

27 Člen 23a francoskega code des douanes (carinski zakonik) določa:

„Ob upoštevanju uporabe mednarodnih sporazumov se lahko uvoz živil, surovin in proizvodov katere koli vrste in katerega koli porekla, ki ne izpolnjujejo obveznosti iz zakonov ali drugih predpisov, ki so naložene v zvezi s trženjem ali prodajo za podobna nacionalna živila, surovine ali proizvode, prepove ali uredi s skupnimi odloki ministra za gospodarstvo in finance, ministra, odgovornega za vire, in ministra za kmetijstvo, pristojnega za preprečevanje goljufij.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

28 Confédération paysanne je 2. oktobra 2020 pri Conseil d’État (državni svet, Francija), ki je predložitveno sodišče, vložila tožbo, s katero je na eni strani predlagala odpravo odločbe zaradi molka organa, s katero sta minister za kmetijstvo in prehransko neodvisnost in minister za gospodarstvo, finance ter industrijsko in digitalno neodvisnost zavrnila njeno zahtevo za sprejetje odloka o prepovedi uvoza proizvodov iz postopka v glavni stvari na podlagi člena 23a francoskega carinskega zakonika, in na drugi strani odreditev tema ministroma, naj sprejmeta navedeni odlok. V bistvu trdi, da ozemlje Zahodne Sahare ni del ozemlja Kraljevine Maroko in da zato označevanje, pri katerem so proizvodi iz postopka v glavni stvari predstavljeni kot proizvodi s poreklom iz Maroka, pomeni kršitev določb prava Unije o zagotavljanju informacij potrošnikom o poreklu sadja in zelenjave, ki je v prodaji.

29 Predložitveno sodišče na prvem mestu opozarja, da je iz upoštevne ureditve prava Unije razvidno, da je treba zahtevo po navedbi države ali ozemlja porekla proizvoda načeloma spoštovati že ob uvozu tega proizvoda. Ugotavlja tudi, da s to ureditvijo državam članicam ni izrecno podeljena pristojnost za sprejetje ukrepov o prepovedi uvoza proizvodov, ki niso v skladu s to zahtevo. Vendar meni, da bi tak ukrep lahko bil utemeljen zlasti v primeru, v katerem je neupoštevanje navedene ureditve „množično“, kar otežuje opravljanje preverjanj, ko se zadevni proizvodi razširjajo po ozemlju Unije.

30 Zato se to sodišče sprašuje, ali je to ureditev mogoče razlagati tako, da državi članici dovoljuje, da sprejme nacionalni ukrep o prepovedi uvoza proizvodov s poreklom iz tretjih držav, katerih označbe ne vsebujejo pravilne navedbe države ali ozemlja porekla, kadar je ta praksa „množična“, kar otežuje preverjanje teh proizvodov, ko so na ozemlju Unije.

31 Na drugem mestu, predložitveno sodišče opozarja, da je Sodišče v sodbah z dne 21. decembra 2016, Svet/Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973), in z dne 27. februarja 2018, Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:118), razsodilo, da iz

načela samoodločbe in načela relativnega učinka pogodb izhaja, da ozemlja Zahodne Sahare ni mogoče šteti za del ozemlja Kraljevine Maroko v smislu Pridružitvenega sporazuma in sporazumov, ki so vezani nanj. Vendar ugotavlja, da sta Kraljevina Maroko in Unija po teh sodbah sklenili Sporazum v obliki izmenjave pisem, ki je bil odobren s Sklepom 2019/217. S tem sporazumom je upravičenost do tarifnih preferencialov, odobrenih za proizvode s poreklom iz Maroka, ki se izvažajo v Unijo, razširjena na proizvode s poreklom iz Zahodne Sahare.

32 To sodišče dodaja, da čeprav je bil Sklep 2019/217 s sodbo Splošnega sodišča Evropske unije z dne 29. septembra 2021, Front Polisario/Svet (T-279/19, EU:T:2021:639), razglašen za ničnega, so se njegovi učinki vseeno ohranili do razglasitve sodbe Sodišča, s katero je bilo odločeno o pritožbi, ki jo je Komisija vložila zoper navedeno sodbo. Zato navaja, da če bi bilo državi članici lahko dovoljeno, da sprejme nacionalni ukrep o prepovedi uvoza proizvodov, katerih označbe ne vsebujejo pravilne navedbe države ali ozemlja porekla, bi se postavljalo vprašanje, prvič, ali je treba Sporazum v obliki izmenjave pisem razlagati tako, da je država porekla proizvodov iz postopka v glavni stvari Kraljevina Maroko, in drugič, ali so maroški organi pristojni za izdajo potrdil o skladnosti, ki jih določa Izvedbena uredba št. 543/2011.

33 Na tretjem mestu, predložitveno sodišče meni, da če bi bil odgovor na to vprašanje pritrdilen, bi se bilo treba vprašati tudi, ali je Sklep 2019/217 v skladu s členom 3(5) in členom 21 PEU ter z iz običajnega prava izhajajočim načelom samoodločbe, ki je med drugim navedeno v členu 1 Ustanovne listine Združenih narodov.

34 Nazadnje se, na četrtem mestu, predložitveno sodišče sprašuje, ali je treba ob upoštevanju presoj položaja ozemlja Zahodne Sahare, ki jih vsebujeta sodbi z dne 21. decembra 2016, Svet/Front Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973), in z dne 27. februarja 2018, Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:118), upoštevno ureditev prava Unije razlagati tako, da je v fazi uvoza in prodaje potrošniku na označbah proizvodov iz postopka v glavni stvari kot država porekla lahko navedena Kraljevina Maroko, ali pa mora biti navedeno le ozemlje Zahodne Sahare.

35 V teh okoliščinah je Conseil d'État (državni svet) prekinil odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložil ta vprašanja:

„1. Ali je treba določbe Uredbe št. 1169/2011, Uredbe št. 1308/2013, [Izvedbene uredbe] št. 543/2011 in [Carinskega zakonika Unije] razlagati tako, da je z njimi državi članici dovoljeno sprejeti nacionalni ukrep prepovedi uvoza iz določene države za sadje in zelenjavo, v zvezi s katerima nista upoštevana člen 26 Uredbe št. 1169/2011 in člen 76 Uredbe št. 1308/2013, ker na tem sadju in zelenjavi nista navedena država ali ozemlje dejanskega porekla teh proizvodov, zlasti če je to neupoštevanje množično in je lahko njegovo preverjanje težavno, ko proizvodi vstopijo na ozemlje Unije?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali je treba sporazum v obliki izmenjave pisem, ki je bil odobren s Sklepom [2019/217], razlagati tako, da so v smislu uporabe členov 9 in 26 [Uredbe št. 1169/2011] ter člena 76 [Uredbe št. 1308/2013], prvič, sadje in zelenjava, pridelana na ozemlju Zahodne Sahare, proizvodi, katerih država porekla je Maroko, in drugič, so v zvezi s sadjem in zelenjavo, pridelanima na tem ozemlju, maroški organi pristojni za izdajo potrdil o skladnosti, ki jih določa [Izvedbena uredba] št. 543/2011?

3. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen, ali je Sklep [2019/217] v skladu s členom 3(5) [in] členom 21 [PEU ter] z iz običajnega prava izhajajočim načelom samoodločbe, ki je med drugim navedeno v členu 1 Ustanovne listine Združenih narodov?

4. Ali je treba člena 9 in 26 [Uredbe št. 1169/2011] ter člen 76 [Uredbe št. 1308/2013] razlagati tako, da v fazi uvoza in prodaje potrošniku na pakiranju sadja in zelenjave, pridelanih na ozemlju Zahodne Sahare, kot država porekla ne more biti naveden Maroko, ampak mora biti na njem navedeno ozemlje Zahodne Sahare?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

36 Sklep 2019/217 je bil razglašen za ničen s sodbo Splošnega sodišča z dne 29. septembra 2021, Front Polisario/Svet (T-279/19, EU:T:2021:639).

37 S sodbo Komisija in Svet/Front Polisario (C-779/21 P in C-799/21 P), izdano tega dne, je Sodišče zavrnilo pritožbi, vloženi zoper navedeno sodbo Splošnega sodišča.

38 Kot je razvidno iz sodbe Komisija in Svet/Front Polisario (C-779/21 P in C-799/21 P), izdane tega dne, so učinki tega sklepa ohranjeni do 4. oktobra 2025. Iz tega sledi, da lahko protokola št. 1 in št. 4 k Pridružitvenemu sporazumu, kot sta bila spremenjena s Sporazumom v obliki izmenjave pisem, do navedenega datuma urejata uvoz proizvodov iz postopka v glavni stvari v Unijo.

39 Zato ugotovitev, da Sklep 2019/217 ni veljaven, ni vplivala in v tej fazi še vedno ne vpliva na uvoz teh proizvodov. Torej je treba za odgovor na prvo in četrto vprašanje še vedno ugotoviti, kakšna navedba porekla mora spremljati te proizvode in kakšno vrsto zaščitnega ukrepa mora sprejeti država članica, kadar se izkaže, da je na navedenih proizvodih sistematično uporabljena napačna navedba porekla.

Prvo vprašanje

40 V skladu z ustaljeno sodno prakso mora Sodišče v okviru postopka sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, uvedenega s členom 267 PDEU, nacionalnemu sodišču dati koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. S tega vidika mora Sodišče po potrebi preoblikovati vprašanja, ki so mu bila predložena. Poleg tega Sodišče lahko presodi, da je treba upoštevati določbe prava Unije, na katere se nacionalno sodišče v svojem vprašanju ni sklicevalo. To, da je nacionalno sodišče vprašanje za predhodno odločanje formalno oblikovalo tako, da se je sklicevalo na nekatere določbe prava Unije, Sodišča namreč ne ovira, da predložitvenemu sodišču poda vse elemente razlage, ki bi mu lahko koristili pri odločanju o zadevi, ki mu je bila predložena, ne glede na to, ali se je v svojih vprašanj nanje sklicevalo ali ne. V zvezi s tem mora Sodišče iz vseh elementov, ki jih je predložilo nacionalno sodišče, in zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe izluščiti elemente prava Unije, ki jih je treba razložiti ob upoštevanju predmeta spora (sodba z dne 22. decembra 2022, Ministre de la Transition écologique in Premier ministre (Odgovornost države za onesnaženje zraka), C-61/21, EU:C:2022:1015, točka 34 in navedena sodna praksa).

41 V obravnavanem primeru je iz pojasnil predložitvenega sodišča razvidno, da je Confédération paysanne v bistvu od ministra za kmetijstvo in prehransko neodvisnost ter ministra za gospodarstvo, finance ter industrijsko in digitalno neodvisnost zahtevala, da sprejmeta odlok o prepovedi uvoza proizvodov iz postopka v glavni stvari z ozemlja Zahodne Sahare, ker je navedba države porekla na označbah teh proizvodov napačna. Predložitveno sodišče se s prvim

vprašanjem sprašuje, ali pravo Unije ter zlasti Uredba št. 1169/2011, Uredba št. 1308/2013, Izvedbena uredba št. 543/2011 in Carinski zakonik Unije dovoljujejo, da država članica sprejme tak ukrep.

42 Kot je generalna pravobranilka poudarila v točki 21 sklepnih predlogov, uvoz blaga v Unijo spada na področje trgovinskih odnosov med Unijo in tretjimi državami ali mednarodnimi organizacijami, ki jih ureja skupna trgovinska politika v skladu z odstavkom 1 člena 207 PDEU.

43 Iz te določbe in zlasti iz drugega stavka tega odstavka 1, v skladu s katerim je skupna trgovinska politika del „zunanjega delovanja Unije“, namreč izhaja, da je navedena politika povezana s trgovino s tretjimi državami (glej v tem smislu sodbi z dne 18. julija 2013, Daiichi Sankyo in Sanofi-Aventis Deutschland, C-414/11, EU:C:2013:520, točka 50, in z dne 22. oktobra 2013, Komisija/Svet, C-137/12, EU:C:2013:675, točka 56).

44 Ker pa se prvo vprašanje predložitvenega sodišča nanaša na uvoz proizvodov iz postopka v glavni stvari v državo članico, in ne na pogoje njihove prodaje, ga je treba preučiti z vidika aktov prava Unije, ki urejajo skupno trgovinsko politiko, ali določb o instrumentih trgovinske politike v drugih aktih prava Unije.

45 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da predložitveno sodišče s tem vprašanjem Sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 207 PDEU, Osnovno uredbo o zaščitnih ukrepih in Uredbo št. 1308/2013 razlagati tako, da državi članici omogočajo, da enostransko sprejme ukrep, ki prepoveduje uvoz kmetijskih proizvodov, katerih označevanje sistematično ni v skladu z zakonodajo Unije o navedbi države ali ozemlja porekla.

46 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je na eni strani s členom 3(1)(e) PDEU Uniji podeljena izključna pristojnost na področju skupne trgovinske politike. V skladu s členom 207(1) PDEU ta politika temelji na enotnih načelih in se izvaja v okviru načel in ciljev zunanjega delovanja Unije.

47 Na drugi strani člen 2(1) PDEU določa, da če ima Unija po Pogodbah na določenem področju izključno pristojnost, lahko samo Unija izdaja zakonodajne in sprejema pravno zavezujoče akte; države članice lahko izdajajo zakonodajne in sprejemajo pravno zavezujoče akte na takem področju le, če jih Unija za to pooblasti, ali za izvajanje aktov Unije.

48 Iz tega sledi, da države članice ne morejo enostransko sprejeti ukrepa, ki prepoveduje uvoz neke kategorije proizvodov s poreklom s tretjega ozemlja ali iz tretje države, ker je navedeni uvoz poleg tega dovoljen in urejen s trgovinskim sporazumom, ki ga je sklenila Unija, razen če so za to izrecno pooblaščene s pravom Unije.

49 V zvezi s tem je treba navesti, da člen 1 Osnovne uredbe o zaščitnih ukrepih v bistvu določa, da se razen tekstilnih izdelkov in izdelkov, ki izvirajo v določenih tretjih državah, med katerimi ni ne Kraljevine Maroko ne Zahodne Sahare, izdelki s poreklom iz tretjih držav v Unijo uvažajo prosto in zato niso predmet količinskih omejitev, pri čemer je dodano, da to ne posega v zaščitne ukrepe, ki so lahko sprejeti v skladu s poglavjem V te uredbe. Iz člena 15(1) navedene uredbe je razvidno, da Komisija v primeru tveganja, da bo proizvajalcem Unije povzročena resna škoda, na zahtevo države članice ali na lastno pobudo sprejme zaščitne ukrepe.

50 Poleg tega člen 194 Uredbe št. 1308/2013 iz dela III te uredbe, ki se nanaša na trgovino s tretjimi državami, določa zaščitno ureditev, podobno tisti, ki izhaja iz člena 15 Osnovne uredbe o zaščitnih ukrepih, ker prav tako temelji na ukrepih, ki jih Komisija sprejme v zvezi z uvozom proizvodov, ki spadajo na področje uporabe Uredbe št. 1308/2013, v Unijo.

51 Zato določbe o zaščitnih ukrepih, ki se lahko sprejmejo v skladu z uredbama, navedenima v točkah 49 in 50 te sodbe, državi članici ne omogočajo, da enostransko sprejme ukrep o prepovedi določenega uvoza proizvodov v Unijo.

52 Drži, da člen 24(2)(a) Osnovne uredbe o zaščitnih ukrepih določa, da ta uredba državam članicam ne preprečuje, da sprejemajo ali uporabljajo „prepovedi, količinske omejitve ali nadzorne ukrepe na podlagi javne morale, javnega reda ali javne varnosti; varovanje zdravja in življenja ljudi, živali ali rastlin, varstvo nacionalnih bogastev z umetniško, zgodovinsko ali arheološko vrednostjo ali varstvo industrijske in poslovne lastnine“. Kot je poudarila generalna pravobranilka v bistvu v točki 40 sklepnih predlogov, ta določba iz razlogov, ki so primerljivi s tistimi iz člena 36 PDEU, kar zadeva notranji vidik enotnega trga (glej v tem smislu in po analogiji sodbo z dne 30. maja 2002, Expo Casa Manta, C-296/00, EU:C:2002:316, točka 34), omogoča poseg v svobodo uvažanja v Unijo iz člena 1(2) Osnovne uredbe o zaščitnih ukrepih.

53 Kot pa je razvidno iz samega besedila člena 24(2)(a) te uredbe, ta določba ne posega v druge upoštevne določbe prava Unije. V primeru, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki se nanaša na uvoz kmetijskih proizvodov, te druge upoštevne določbe vključujejo med drugim člen 194 Uredbe št. 1308/2013, ki – kot je bilo navedeno v točki 50 te sodbe – Komisiji pridržuje pristojnost za sprejemanje zaščitnih ukrepov v zvezi z uvozom proizvodov, ki spadajo na področje uporabe Uredbe št. 1308/2013, v Unijo. Člena 24(2)(a) Osnovne uredbe o zaščitnih ukrepih zato ni mogoče razumeti tako, da države članice pooblašča, da enostransko sprejmejo zaščitne ukrepe v zvezi z uvozom kmetijskih proizvodov.

54 V preostalem je namen splošnega ukrepa prepovedi uvoza proizvodov iz postopka v glavni stvari, katerega sprejetje je od Francoske republike v tem primeru zahtevala Confédération paysanne, po mnenju te stranke zagotoviti spoštovanje določb prava Unije o zagotavljanju informacij potrošnikom o poreklu sadja in zelenjave, ki je v prodaji. Po potrebi bi tako morala Komisija, in ne država članica – kadar izvozniki na splošno ne upoštevajo navedenih določb – ukrepati v okviru, ki ga določajo mehanizmi sodelovanja iz Pridružitvenega sporazuma.

55 Ob upoštevanju navedenih razlogov je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 207 PDEU, Osnovno uredbo o zaščitnih ukrepih in Uredbo št. 1308/2013 razlagati tako, da državi članici ne omogočajo, da enostransko sprejme ukrep, ki prepoveduje uvoz kmetijskih proizvodov, katerih označevanje sistematično ni v skladu z zakonodajo Unije o navedbi države ali ozemlja porekla.

Drugo in tretje vprašanje

56 Iz predloga za sprejetje predhodne odločbe je razvidno, da predložitveno sodišče drugo in tretje vprašanje postavlja le, če bi Sodišče menilo, da mora na prvo vprašanje odgovoriti pritrdilno.

57 Kot pa je bilo ugotovljeno v točki 55 te sodbe, je treba na to prvo vprašanje odgovoriti nikalno.

58 Zato ni treba odgovoriti ne na drugo ne na tretje vprašanje.

Četrto vprašanje

Dopustnost

59 Francoska vlada in Komisija v bistvu menita, da če bi iz odgovora na prvo vprašanje izhajalo, da sprejetje ukrepa, kot ga je zahtevala tožeča stranka v postopku v glavni stvari, ne more biti združljivo s pravom Unije, vprašanje, ali so proizvodi iz postopka v glavni stvari dejansko v skladu z ureditvijo Unije na področju navedbe porekla živil, ne bi bilo upoštevno za rešitev spora, o katerem odloča predložitveno sodišče.

60 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso v okviru sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, uvedenega s členom 267 PDEU, le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki bo izdana, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po predhodni odločbi, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki jih postavi Sodišču. Zato Sodišče, kadar se zastavljena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma mora odločiti (sodba z dne 21. marca 2023, Mercedes-Benz Group (Odgovornost proizvajalcev vozil, opremljenih z odklopnimi napravami), C-100/21, EU:C:2023:229, točka 52 in navedena sodna praksa).

61 Iz tega izhaja, da za vprašanja v zvezi s pravom Unije velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o vprašanju nacionalnega sodišča za predhodno odločanje samo, če je očitno, da zahtevana razlaga pravila Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na postavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 21. marca 2023, Mercedes-Benz Group (Odgovornost proizvajalcev vozil, opremljenih z odklopnimi napravami), C-100/21, EU:C:2023:229, točka 53 in navedena sodna praksa).

62 Čeprav se v obravnavanem primeru prvo vprašanje nanaša le na uvoz proizvodov iz postopka v glavni stvari, pa se četrto vprašanje, nasprotno, nanaša tako na fazo uvoza navedenih proizvodov kot na fazo njihove prodaje potrošnikom. Confédération paysanne v pisnem stališču sicer večkrat navaja nujnost pravilne navedbe porekla proizvodov iz postopka v glavni stvari pri njihovem trženju.

63 Predložitveno sodišče tako navaja, da odgovor na razloge, navedene v tožbi v glavni stvari, zahteva, da se ugotovi, ali mora biti tako v fazi uvoza proizvodov iz postopka v glavni stvari kot v fazi njihovega trženja na pakiranju navedenih proizvodov kot država porekla navedeno ozemlje Zahodne Sahare, in ne ozemlje Kraljevine Maroko.

64 Iz navedenega izhaja, da se četrto vprašanje nanaša na razlago določb prava Unije, ki se povezane s predmetom spora o glavni stvari. V tem kontekstu je treba navedeno vprašanje šteti za upoštevno v smislu sodne prakse, navedene v točki 60 te sodbe.

65 Iz tega izhaja, da je četrto vprašanje dopustno.

Vsebinska presoja

66 Iz sodne prakse, navedene v točki 40 te sodbe, je v bistvu razvidno, da mora Sodišče, da bi dalo koristen odgovor, ki predložitvenemu sodišču omogoča rešitev spora, o katerem odloča, po potrebi preoblikovati vprašanja, ki so mu bila predložena, in po potrebi upoštevati določbe prava Unije, na katere se nacionalno sodišče v vprašanju ni sklicevalo.

67 V obravnavanem primeru se četrto vprašanje nanaša na razlago členov 9 in 26 Uredbe št. 1169/2011 ter člena 76 Uredbe št. 1308/2013, ki med drugim določata obveznosti v zvezi z navedbo porekla zadevnih živil.

68 V zvezi s tem je iz predložitvene odločbe razvidno, da so proizvodi iz postopka v glavni stvari sadje in zelenjava. Vendar po eni strani iz člena 1(4) Uredbe št. 1169/2011 izhaja, da se ta uredba uporablja brez poseganja v zahteve za označevanje, določene v posebnih določbah Unije, ki se uporabljajo za posamezna živila, kar je v bistvu potrjeno s členom 26(1) navedene uredbe. Po drugi strani člen 75(1)(b) Uredbe št. 1308/2013 v povezavi s členom 75(3)(j) te uredbe kaže, da se tržni standardi za sadje in zelenjavo lahko nanašajo na kraj porekla, medtem ko člen 76 te uredbe določa, da se sadje in zelenjava, ki se sveža prodajata končnemu potrošniku, lahko tržita le, če je navedena država porekla, pri čemer se ti standardi uporabljajo v vseh fazah trženja, vključno z uvozom in izvozom.

69 Hkrati člen 1(1) Izvedbene uredbe št. 543/2011 določa podrobna pravila za uporabo Uredbe št. 1234/2007, ki je bila razveljavljena z Uredbo št. 1308/2013. V uvodni izjavi 4 te izvedbene uredbe je navedeno, da se lahko sadje in zelenjava, ki se sveža prodajata potrošnikom, tržita samo, če je navedena država porekla. Natančneje, za melone charentais veljajo splošni tržni standardi iz Priloge I, del A, k navedeni izvedbeni uredbi, medtem ko za češnjeve paradižnike veljajo posebni tržni standardi iz Priloge I, del B, del 10, k navedeni izvedbeni uredbi, pri čemer ti vrsti tržnih standardov poleg tega vključujeta zahteve v zvezi z navedbo porekla proizvodov, na katere se ti standardi nanašajo. Iz navedenega torej izhaja, da Uredba št. 1308/2013 in Izvedbena uredba št. 543/2011 določata posebne zahteve na področju navedbe porekla proizvodov iz postopka v glavni stvari, zato Uredba št. 1169/2011 ni upoštevna za odgovor na četrto vprašanje.

70 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da predložitveno sodišče s četrtim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 76 Uredbe št. 1308/2013 v povezavi s členom 3(1) Izvedbene uredbe št. 543/2011 razlagati tako, da mora biti v fazah uvoza in prodaje potrošnikom na označbah proizvodov iz postopka v glavni stvari kot država porekla navedena Zahodna Sahara, ne da bi bilo mogoče navesti Kraljevino Maroko.

71 Na prvem mestu, kot je razvidno iz točk 68 in 69 te sodbe, upoštevni tržni standardi za proizvode iz postopka v glavni stvari določajo, da je v vseh fazah trženja, vključno z uvozom in izvozom, navedba države porekla obvezna.

72 V uvodni izjavi 8 Izvedbene uredbe št. 543/2011, z vidika katere je treba razlagati zahteve iz člena 3(1) te izvedbene uredbe, je v bistvu navedeno, da morajo biti podatki, ki se zahtevajo v skladu s tržnimi standardi, jasno navedeni na embalaži in/ali etiketi zadevnih proizvodov, zlasti da se prepreči zavajanje potrošnikov.

73 Iz navedenega izhaja, da navedba države porekla, ki mora biti obvezno na proizvodih, kot so proizvodi iz postopka v glavni stvari, ne sme biti zavajajoča (glej po analogiji sodbo z dne 12. novembra 2019, Organisation juive européenne in Vignoble Psagot, C-363/18, EU:C:2019:954, točka 25).

74 Na drugem mestu, ugotoviti je treba, da je Sodišče v zvezi z Uredbo št. 1308/2013 že razsodilo, da mora biti pojem „država porekla“ iz člena 76 te uredbe opredeljen tudi s sklicevanjem na Carinski zakonik Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 4. septembra 2019, Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main, C-686/17, EU:C:2019:659, točka 46).

75 V skladu s členom 59(c) tega zakonika se namreč pravila iz členov 60 in 61 tega zakonika, ki se nanašajo na opredelitev nepreferencialnega porekla blaga, uporabljajo za druge ukrepe Unije, ki so povezani s poreklom blaga, kot sta člen 76 Uredbe št. 1308/2013 in člen 3(1) Izvedbene uredbe št. 543/2011.

76 Iz tega sledi, da mora biti pojem „država porekla“, ki je uporabljen tako v točki 4, del A, Priloge I k Izvedbeni uredbi št. 543/2011 v zvezi z melonami charentais kot v oddelku VI, del 10, del B, navedene priloge v zvezi s češnjevimi paradižniki, opredeljen s sklicevanjem na Carinski zakonik Unije (glej po analogiji sodbo z dne 4. septembra 2019, Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main, C-686/17, EU:C:2019:659, točka 50).

77 V zvezi s tem se v skladu s členom 60 Carinskega zakonika Unije za blago s poreklom iz neke „države“ ali z nekega „ozemlja“ šteje blago, ki je bilo bodisi v celoti pridobljeno v tej državi ali na tem ozemlju bodisi je bila v tej državi ali na tem ozemlju opravljena zadnja bistvena predelava ali obdelava tega blaga.

78 Zato je država porekla proizvodov iz postopka v glavni stvari država ali ozemlje, v kateri oziroma na katerem so bili ti proizvodi pridelani.

79 Najprej, glede izraza „država“ je treba navesti, da je velikokrat uporabljen v Pogodbi EU in Pogodbi DEU. Zato je treba za zagotovitev skladne razlage prava Unije ta izraz v Carinskem zakoniku Unije, Uredbi št. 1308/2013 in Izvedbeni uredbi št. 543/2011 razlagati enako (glej po analogiji sodbo z dne 12. novembra 2019, Organisation juive européenne in Vignoble Psagot, C-363/18, EU:C:2019:954, točka 28).

80 Dalje, kar zadeva pojem „država“, ga je treba razumeti tako, da označuje suvereni subjekt, ki znotraj svojih ozemeljskih meja izvršuje vse svoje pristojnosti, ki so mu priznane z mednarodnim pravom (sodba z dne 12. novembra 2019, Organisation juive européenne in Vignoble Psagot, C-363/18, EU:C:2019:954, točka 29 in navedena sodna praksa).

81 Nazadnje, glede izraza „ozemlje“ iz alternativne formulacije člena 60 Carinskega zakonika Unije izhaja, da pomeni subjekte, ki niso „država“ (sodba z dne 12. novembra 2019, Organisation juive européenne in Vignoble Psagot, C-363/18, EU:C:2019:954, točka 30).

82 Kot je Sodišče že navedlo, taki subjekti vključujejo zlasti geografska območja, ki so pod jurisdikcijo neke države ali za katera je neka država mednarodno odgovorna, kljub temu pa imajo z vidika mednarodnega prava lasten status, ki ni enak statusu te države (glej v tem smislu sodbi z dne 27. februarja 2018, Western Sahara Campaign UK, C-266/16, EU:C:2018:118, točke od 62 do 64, in z dne 12. novembra 2019, Organisation juive européenne in Vignoble Psagot, C-363/18, EU:C:2019:954, točka 31 in navedena sodna praksa).

83 Iz navedenega izhaja, da se ob upoštevanju člena 60 Carinskega zakonika Unije obveznost navedbe države porekla proizvodov iz postopka v glavni stvari, ki na eni strani izhaja iz splošnih tržnih standardov iz dela A, Priloga I, k Izvedbeni uredbi št. 543/2011 in posebnih tržnih standardov iz dela 10, del B, te priloge ter na drugi strani iz člena 76(1) Uredbe št. 1308/2013, uporablja ne le za proizvode, ki izvirajo iz „držav“ v smislu točk 79 in 80 te sodbe, temveč tudi za proizvode, ki izvirajo z „ozemelj“, kot so omenjena v točkah 81 in 82 te sodbe.

84 Na tretjem mestu, v tej zadevi je iz predložitvene odločbe razvidno, da so bili proizvodi iz postopka v glavni stvari pridelani na ozemlju Zahodne Sahare.

85 Ozemlje Zahodne Sahare pa je ozemlje, ki je ločeno od ozemlja Kraljevine Maroko (sodbi z dne 21. decembra 2016, Svet/Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, točka 92, in z dne 27. februarja 2018, Western Sahara Campaign UK, C-266/16, EU:C:2018:118, točka 62).

86 Poleg tega Priloga I k Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2020/1470 z dne 12. oktobra 2020 o nomenklaturi držav in ozemelj za evropsko statistiko o mednarodni trgovini z blagom in o geografski razčlenitvi za druge poslovne statistike (UL 2020, L 334, str. 2), ki se uporablja na področju carinske zakonodaje Unije, določa različne oznake in besedila za Zahodno Saharo in Kraljevino Maroko.

87 V teh okoliščinah je treba ozemlje Zahodne Sahare šteti za carinsko območje v smislu člena 60 Carinskega zakonika Unije ter posledično Uredbe št. 1308/2013 in Izvedbene uredbe št. 543/2011. Zato je lahko v navedbi države porekla, ki mora biti na proizvodih iz postopka v glavni stvari, navedena le Zahodna Sahara, ker so navedeni proizvodi pridelani na tem ozemlju.

88 Vsaka druga navedba bi bila zavajajoča v smislu sodne prakse, na katero je bilo opozorjeno v točki 73 te sodbe. Taka navedba bi namreč lahko zavajala potrošnike glede resničnega porekla proizvodov iz postopka v glavni stvari, ker bi ti lahko mislili, da proizvodi izvirajo iz drugega kraja, ki ni ozemlje, na katerem so bili pridelani (glej v tem smislu sodbo z dne 12. novembra 2019, Organisation juive européenne in Vignoble Psagot, C-363/18, EU:C:2019:954, točka 51).

89 Ob upoštevanju vseh navedenih razlogov je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 76 Uredbe št. 1308/2013 v povezavi s členom 3(1) Izvedbene uredbe št. 543/2011 razlagati tako, da mora biti v fazah uvoza in prodaje potrošnikom na označbah proizvodov iz postopka v glavni stvari kot država porekla navedena samo Zahodna Sahara.

Stroški

90 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. **Člen 207 PDEU, Uredbo (EU) 2015/478 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2015 o skupnih pravilih za uvoz in Uredbo (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007**

   je treba razlagati tako, da

   državi članici ne omogočajo, da enostransko sprejme ukrep, ki prepoveduje uvoz kmetijskih proizvodov, katerih označevanje sistematično ni v skladu z zakonodajo Unije o navedbi države ali ozemlja porekla.

2. **Člen 76 Uredbe št. 1308/2013 v povezavi s členom 3(1) Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 543/2011 z dne 7. junija 2011 o določitvi podrobnih pravil za uporabo Uredbe Sveta (ES) št. 1234/2007 za sektorja sadja in zelenjave ter predelanega sadja in zelenjave, kakor je bila spremenjena z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) št. 594/2013 z dne 21. junija 2013,**

   je treba razlagati tako, da

   mora biti v fazah uvoza in prodaje potrošnikom na označbah melon charentais in češnjevih paradižnikov, pridelanih na ozemlju Zahodne Sahare, kot država porekla navedena samo Zahodna Sahara.

Podpisi